

ARVAMUS 04/2026

(vastavalt Euroopa Liidu
toimimise lepingu artikli 287 lõikele 4)

ET

Euroopa Liidu omavahendite süsteemi käsitleva otsuse ettepaneku kohta

(COM(2025) 574 final)

*ELi eelarve
2028–2034*

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Sisukord

Punkt

01–07 | Sissejuhatus

01–07 | Miks me selle arvamuse esitame?

01–03 | Õiguslik alus

04–07 | Kontekst

08–22 | Põhisõnumid

09–14 | ELi eelarve rahastamine

15–20 | Omavahendite ülemmäärad

21–22 | Lihtsustamine

23–50 | Konkreetsete märkused

23–24 | Hindamiskriteeriumid

25–26 | Kogurahvatulul põhinevad omavahendid

27–30 | Traditsioonilised omavahendid

31–32 | Käibemaksupõhine omavahend

33–34 | Ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid

35–38 | Kogumata elektri- ja elektroonikaseadmete kogusel põhinevad omavahendid

39–40 | Tubakaaktsiisil põhinevad omavahendid

41–43 | Heitkogustega kauplemise süsteemil põhinevad omavahendid

44–48 | Euroopa ettevõtluse omavahend

49–50 | Süsiniku piirimeetmel põhinevad omavahendid

Lisad

I lisa. Soovitatud muudatused koos märkustega

II lisa. Taustteave omavahendite kohta

III lisa. Käesolevas arvamuses viidatud kontrollikoja väljaanded

Lühendid

Mõisted

Sissejuhatus

Miks me selle arvamuse esitame?

Õiguslik alus

- 01** Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) esitas 16. juulil 2025 nõukogu otsuse ettepaneku Euroopa Liidu *omavahendite* süsteemi kohta¹ osana oma ettepanekute paketist, mis käsitleb 2028.–2034. aasta *mitmeaastast finantsraamistikku*. Otsus ELile omavahendite eraldamise kohta võetakse vastu ühehäälselt ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga vastavalt [Euroopa Liidu toimimise lepingu](#) (ELTL) artikli 311 kolmandale lõigule. Nimetatud otsus jõustub alles pärast seda, kui liikmesriigid on selle kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega heaks kiitnud.
- 02** Euroopa Parlament taotles 8. septembril 2025 kooskõlas ELTLi artikli 287 lõikega 4 Euroopa Kontrollikoja (edaspidi „kontrollikoja“) arvamust nõukogu otsuse ettepaneku kohta. Käesolevas arvamuses antakse Euroopa Parlamendi taotlusele vastus. [I lisas](#) on esitatud meie soovitatud konkreetset muudatused komisjoni ettepaneku tekstis.
- 03** Meie töö tegemise ajal ei olnud komisjon veel esitanud ettepanekuid peamiste rakendusaktide kohta, eelkõige *omavahendite süsteemi rakendusmeetmete* ja *omavahendite kättesaadavaks tegemise määruste kohta*. Sellest tulenevalt põhineb meie hinnang omavahenditele eraldi ja kogu süsteemile üksnes omavahendite otsuse ettepanekul selle praegusel kujul ega hõlma rakendus-, kogumis-, arvutus- ja

¹ [COM\(2025\) 574](#).

kontrollikorda. Lisaks võivad kõik õigusloomeprotsessi käigus tehtud muudatused mõjutada käesolevas arvamuses tehtud järeldusi.

Kontekst

- 04** See on komisjoni kolmas ettepanek pärast seda, kui Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja komisjon leppisid 2020. aasta detsembris kokku uute omavahendite kasutuselevõtmise tegevuskavas ([institutsioonidevaheline kokkulepe](#)). [2021. aasta ettepanek](#)² sisaldas kolme uut omavahendit, mis põhinevad *süsiniku piirimeetmel* (CBAM), *heitkogustega kauplemise süsteemil* (HKS) ja hargmaiste ettevõtjate ümberjaotatud kasumil. 2021. aasta ettepanekut vastu ei võetud ja komisjon esitas [2023. aastal kohandatud ettepaneku](#)³, millega säilitati esimesed kaks uut omavahendit ja asendati viimane äriühingute kasumil põhinevate statistiliste omavahendite ettepanekuga. Hoolimata [Euroopa Ülemkogu](#) 1. veebruari 2024. aasta järeldustest, milles kinnitati veel kord ELi pühendumust jätkata tööd uute omavahendite kasutuselevõtmiseks, ei jõutud kohandatud ettepaneku suhtes ühehäälele otsusele.
- 05** Komisjoni praeguse ettepanekuga tehakse ELi omavahendite süsteemis mitu muudatust. Selles tehakse ettepanek kolme uue omavahendi kohta, mis põhinevad kogumata *elektroonikaromudel*, tubakaaktsiisil (TEDOR) ja Euroopa ettevõtluse omavahendil (CORE), mis on iga-aastane kindlasummaline makse äriühingutelt, kelle aastakäive on üle 100 miljoni euro, lisaks kahe varem kavandatud omavahendi säilitamisele, mis põhinevad süsiniku piirimeetmel ja heitkogustega kauplemise süsteemil. Enamik uusi omavahendeid on kavandatud nii, et need oleksid kooskõlas ELi poliitikaeesmärkidega, nagu kliimamuutuste vastane võitlus ja tubakatarbimise vähendamine.
- 06** Ettepanek sisaldab ka olemasolevate omavahendite kohandamist, näiteks selliste korrigeerimismehhanismide kaotamist, mis vähendavad mõne liikmesriigi *kogurahvatulul*, käibemaksul ja ringlusse võtmata *plastpakendijäätmetel* põhinevaid osamakseid, ning liikmesriikide poolt traditsiooniliste omavahendite jaoks endale jäetavate sissenõudmiskulude vähendamist. [II lisas](#) on esitatud taustteave kõigi omavahendite kategooriate kohta. Komisjoni hinnangul toovad need muudatused igal aastal juurde 58,2 miljardit eurot (65,6 miljardit eurot), millest 43,9 miljardit eurot (49,4 miljardit eurot) saadakse viiest uuest omavahendist. Siin ja arvamuses edaspidi esitatud summad on *2025. aasta püsivhindades*, võrrelduna sulgudes esitatud summadega *jooksevhindades*.

² [COM\(2021\) 570](#).

³ [COM\(2023\) 331](#).

07 Komisjoni sõnul⁴ saavutab praegune omavahendite süsteem ja selle kasvav sõltuvus kogurahvatulul põhinevatest osamaksetest oma piirid, võttes arvesse liikmesriikide eelarvelisi piiranguid. Samal ajal suurenevad rahastamisvajadused, mis on tingitud vajadusest hakata alates 2028. aastast (kuni 2058. aastani) tagasi maksma *taasterahastu „NextGenerationEU“* (NGEU) laene. Komisjon leiab, et uued omavahendid vähendavad liikmesriikide koormust ning ELi eelarve rahastamise ajakohastamine võimaldab liikmesriikidel teha hoolimata eelarve mahu suurenemisest stabiilseid osamakseid. Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlament toetasid eesmärki koguda uute omavahendite abil summa, mis on piisav NGEU tagasimaksete katmiseks, vähendades samal ajal liikmesriikide kogurahvatulul põhinevate osamaksete osa⁵.

⁴ Vt komisjoni teatis ja sellele lisatud komisjoni töödokument.

⁵ Institutsioonidevaheline kokkulepe eelarveküsimuste, usaldusväärse finantsjuhtimise ja uute omavahendite kohta, II lisa, preambul G ja A osa, lõike 2 punkti a rakendamise põhimõtted.

Põhisõnumid

08 Toome oma arvamuses välja mitu olulist sõnumit. Need on loetletud allpool **1. selgituses** ja neid on edasi käsitletud järgmistes alajagudes.

1. selgitus

Lühikokkuvõte põhisõnumitest

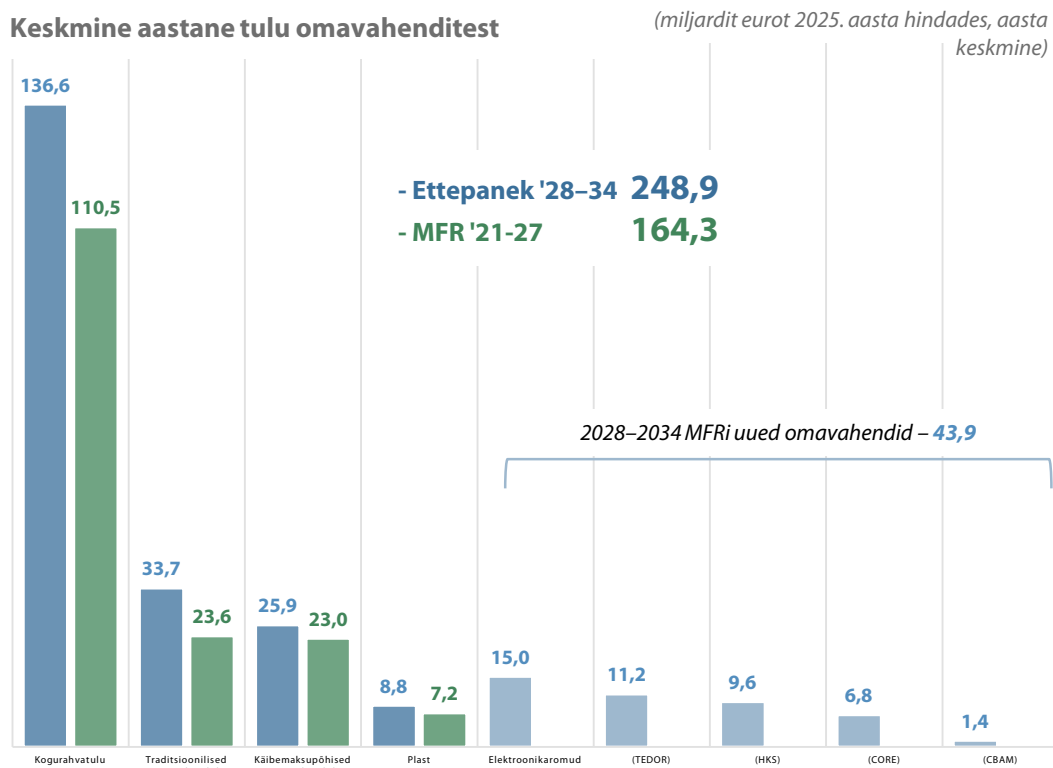
- **Täiendav tulu:** komisjoni hinnangul toovad kavandatud muudatused ELi eelarvesse 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku jooksul aastas keskmiselt juurde 58 miljardit eurot, millest 44 miljardit eurot saadakse uute omavahendite kaudu.
- **ELi eelarve rahastamine:** ettepanekuga saavutatakse eesmärk vähendada kogurahvatulul põhinevate omavahendite osakaalu, kuid liikmesriikide eelarvetest rahastatakse jätkuvalt otse ELi eelarvet.
- **Liikmesriikide osamaksed:** kogurahvatulul põhinevad omavahendid ja enamik muid omavahendeid kujutavad endast liikmesriikide eelarvetest tehtavaid osamakseid. Need suurenevad järgmises mitmeaastases finantsraamistikus 48%, et toetada uute ja olemasolevate prioriteetide rahastamist.
- **Omavahendite ülemmäärad:** pärast Ukrainale 90 miljardi euro suuruse laenu andmist tuleks omavahendite ülemmäärad ümber hinnata.
- **Keerukus:** hoolimata mõne omavahendi arvutamise mõningasest lihtsustamisest, oleks omavahendite süsteem viie uue kavandatud tuluvooga keerulisem.
- **Hindamise piirangud:** komisjoni ettepanekut saab täielikult mõista ainult siis, kui on avaldatud ka olulised toetavad määrused.

ELi eelarve rahastamine

- 09** Uusi osamakseid, mida ei rahastata liikmesriikide eelarvest, tehakse ainult Euroopa ettevõtluse omavahendist ja traditsioonilistes omavahendites tehtava kahe muudatuse kaudu: kaotatakse künnis, mille kohaselt kaubad, mille väärtus on alla 150 euro, on tollimaksust vabastatud, ning kehtestatakse väikese väärtusega e-kaubanduse pakside käitlustasud. Komisjoni arvandmete põhjal on liikmesriikide eelarvetest rahastamata uute osamaksete summa hinnanguliselt 13,6 miljardit eurot (15,4 miljardit eurot) aastas ehk 23% ettepanekus sisalduvatest täiendavatest omavahenditest.
- 10** Ülejäänud kavandatud muudatused summas 44,6 miljardit eurot (50,2 miljardit eurot) kujutavad endast riiklikke osamakseid liikmesriikide eelarvetest. Kogurahvatulul, käibemaksul ja plastpakendijäätmetel põhinevate omavahendite ning uute elektroonikaromudel põhinevate omavahendite muudatused kaetakse liikmesriikide eelarvetest. Traditsiooniliste omavahendite väiksematest sissenõudmiskuludest ning uuest HKSt, süsiniku piirimeetmest ja tubakaaktsiisi omavahendist tulenevad summad vähendavad kokkuvõttes riiklikke tulusid, mis muidu jääksid liikmesriikidele.
- 11** Liikmesriikide osamaksete keskmine osakaal aastas väheneb järgmises mitmeaastases finantsraamistikus hinnanguliselt 86%-lt 84%-le (vt [joonis 1](#)). Kuna aga 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kogu rahastamispaketti soovitakse praegusega võrreldes suurendada, suurenevad liikmesriikide osamaksed sel perioodil 48%, ehk 140,7 miljardilt eurot (130,0 miljardit eurot) 208,5 miljardi euron (235,0 miljardit eurot).
- 12** Liikmesriikide osamaksete peamine element on kogurahvatulul põhinevad omavahendid. Kogurahvatulul põhinevate osamaksude osakaal ELi aastaeelarve rahastamises peaks järgmises mitmeaastases finantsraamistikus vähenema keskmiselt 55%-le võrreldes 67%-ga praeguses mitmeaastases finantsraamistikus. Prognooside kohaselt suureneb see praeguselt keskmiselt 110,5 miljardilt eurot (101,9 miljardit eurot) aastas 136,6 miljardi euron (154,1 miljardit eurot) järgmises mitmeaastases finantsraamistikus. Kuna aga kogurahvatulul põhinevate omavahendite tasakaalustav roll säilib, kompenseeritakse muude omavahendite puudujääk kogurahvatulul põhinevate osamaksude suurendamisega ja see toob kaasa omavahendite suhtelise osa suurenemise. Tuvastasime võimalikud puudused, mis tulenevad
- traditsiooniliste omavahendite ja tubakaaktsiisi omavahendi puhul tulude prognoosidest, mis põhinevad veel vastu võtmata õigusaktidel (vt punktid [29](#) ja [40](#)),
 - HKSi lubatud heitkoguse ühikute hinna olemuslikust volatiilsusest, mis mõjutab kavandatavat HKSi ja süsiniku piirimeetme omavahendeid (vt punkt [43](#)),

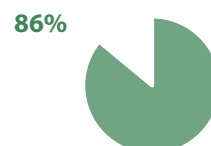
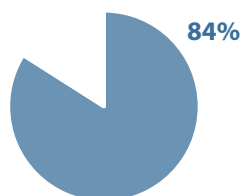
- tubakaaktsiisil, ringlusse võtmata plastpakenditel ja kogumata elektroonikaromudel põhinevate maksetega seotud poliitikaeesmärkide – vähendada pikas perspektiivis tubakatoodete tarbimist ja jäätmeid – toetamise tõhususest.

Joonis 1 | 2021.–2027. aasta omavahendite süsteemi ja 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku jaoks kavandatud süsteemi võrdlus

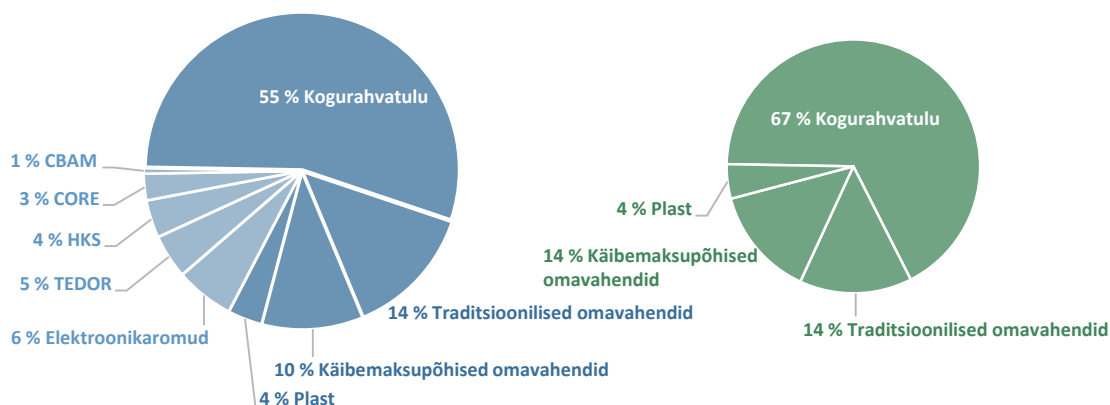

Liikmesriikide osamaksete osakaal

(Kogurahvatulu + käibemaks + plast + elektroonikaromud + TEDOR + HKS + CBAM)

Iga omavahendi osakaal

TEDOR: Tubakaaktsiisi omavahend

CORE: Euroopa ettevõtluse omavahend

HKS : Heitkogustega kauplemise süsteem

CBAM: Süsiniku piirimeede

Märkus 1: ümardamise tõttu ei ole kogusummad päris täpsed.

Märkus 2: summad jooksevhindades on esitatud II lisa [joonisel 1](#).

Allikas: kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

- 13** Praktikas asendatakse kavandatud omavahendite otsusega kogurahvatulul põhinevad osamaksed osaliselt uute omavahenditega, mis põhinevad liikmesriikide osamaksetel. Erinevalt kogurahvatulul põhinevatest omavahenditest toetavad need konkreetseid poliitikaeesmärke. Komisjon ei ole siiski hinnanud oma ettepaneku kahte põhiaspekti: esiteks, kas nende poliitikaeesmärkide võimalik kasu kaalub üles halduskulud, mis kaasnevad uute tuluvoogude kasutuselevõtu ja üha keerukama omavahendite süsteemi haldamisega; ning teiseks, kas sama kasu oleks võimalik saavutada väiksemate kuludega muude meetmetega. Lisaks peaks komisjon täiendavalt analüüsima, kuidas kavandatavad uued omavahendid võivad mõjutada muid ELi eesmärke, näiteks konkurentsivõimet. Olemasolevate tulude suurendamine, näiteks keskendumine olemasolevate maksutulupuudujääkide (käibemaks ja toll) kaotamisele⁶, kõrvaldades puudused, mille me tuvastasime oma [2025. aasta eriaruandes impordiga seotud käibemaksupettuste kohta](#) ja [2021. aasta eriaruandes tollikontrolli kohta](#)⁷, vähendaks samuti vajadust uute omavahendite järele. ([III lisas](#) loetletakse kontrollikoja väljaanded, millele käesolevas arvamuses viidatakse).
- 14** Leidsime oma [eriaruandes plastpakendijäätmetel põhinevate omavahendite kasutuselevõtu kohta](#)⁸ puudusi liikmesriikide valmisolekus omavahendite kasutuselevõtuks ja arvutamiseks kasutatavates andmetes, mis ei olnud piisavalt võrreldavad ja usaldusväärsed. Soovitasime komisjonil teha kindlaks peamised riskid, mis mõjutavad andmete kvaliteeti, ja jagada teavet liikmesriikidega enne omavahendite kasutuselevõttu. Komisjon nõustus selle soovitusega osaliselt, juhtides tähelepanu sellele, et enne omavahendite vastuvõtmist puudub õiguslik alus liikmesriikide valmisoleku hindamiseks või mis tahes kontrollide algatamiseks. Komisjon võttis endale siiski kohustuse anda liikmesriikidele tagasisidet juhtudel, kui ta tuvastab kasutatavate andmetega seotud probleeme või riske. Kavandatud uutest omavahenditest võtab komisjon selliseid meetmeid ainult elektroonikaromude puhul, mille puhul ta on tuvastanud probleeme andmete kvaliteediga. Tegime kindlaks ka süsiniku piirimeetmega seotud andmete kvaliteeti ohustavad riskid (vt punkt [50](#)).

⁶ Ülevaate 03/2025 7. selgitus.

⁷ [Eriaruanne 08/2025](#) impordiga seotud käibemaksupettuste kohta ja [eriaruanne 04/2021](#) tollikontrolli kohta.

⁸ [Eriaruanne 16/2024](#) plastpakendijäätmetel põhinevate omavahendite kasutuselevõtu kohta.

Omavahendite ülemmäärad

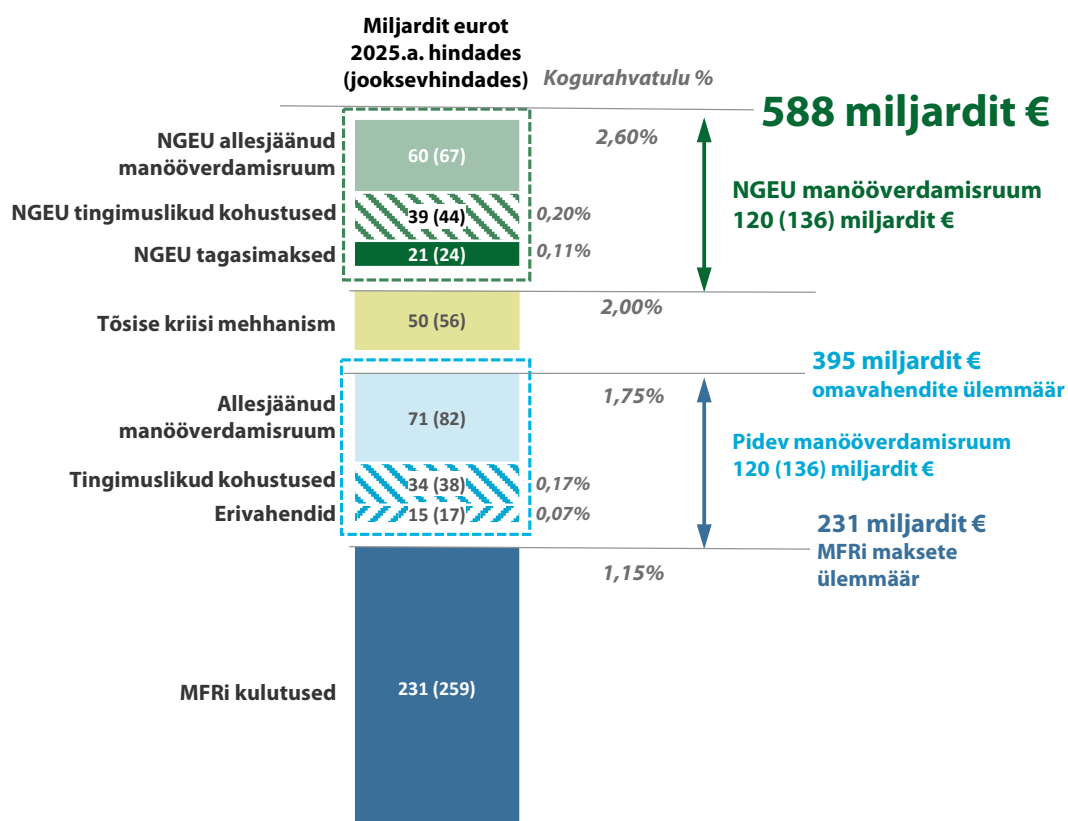
15 *Joonisel 2* on näidatud 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku keskmised iga-aastased omavahendite ja maksete ülemmäärad. Ettepaneku kohaselt suureneks mitmeaastase finantsraamistiku *maksete assigneeringute* keskmine aastane ülemmäär 0,25 protsendipunkti võrra 1,01%-lt ELi kogurahvatulust praeguses mitmeaastases finantsraamistikus⁹ 1,26%-le järgmises mitmeaastases finantsraamistikus¹⁰. Komisjon teeb ettepaneku suurendada *omavahendite ülemmäära* maksete assigneeringute puhul 0,35 protsendipunkti võrra, ehk 1,75%-ni ELi kogurahvatulust. Maksete assigneeringute rahastamiseks vajalike omavahendite ja omavahendite ülemmäära vahelist erinevust nimetatakse *manööverdamisruumiks*. See mehhanism võimaldab komisjonil nõuda liikmesriikidelt täiendavaid osamakseid, kui ELi tavapärastest eelarvevahenditest ei piisa ELi laenu tagasimaksete katmiseks¹¹. Kui leiavad aset sündmused, mille tõttu on vaja kasutada manööverdamisruumi, nagu 2008.–2009. aasta finantskriisi puhul, on oht, et komisjon peaks nõudma märkimisväärselt suuremaid osamakseid ajal, mil liikmesriikide rahandus on tõsise surve all.

⁹ COM(2024) 120.

¹⁰ COM(2025) 571.

¹¹ 2024. aasta aastaaruande punkt 2.39.

Joonis 2 | 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku keskmised iga-aastased omavahendite ja maksete ülemmäärad

Märkus 1: tingimuslikud kohustused on võimalikud finantskohustused, mis tulenevad olemasolevatest või varasematest siduvatest kohustustest. See, kas need tingimuslikud kohustused toovad kaasa tegeliku nõude ELi eelarvele, ja selliste nõuete suurus sõltub tulevatest sündmustest, mida ei ole võimalik kindlalt prognoosida. Joonisel on näidatud maksimaalne summa, mille võiks teoreetiliselt sisse nõuda. NGEU tingimuslikud kohustused tulenevad kuni 2024. aasta lõpuni võetud ELi laenudest (viimane kättesaadav teave¹²).

Märkus 2: erakorraliste laenude kõrge kriisiülemmäär määrab kindlaks võlakirjade emissioonide maksimaalse summa ja vastavad laenukasutuse kulutused, mida saab mehhanismi aktiveerimise korral järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jooksul igal aastal manööverdamisruumiga tagada. Selle tulemusena tekiksid tingimuslikud kohustused, mis mõjutaksid järgmisi mitmeaastaseid finantsraamistikke.

Allikas: kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

- 16** Kasutades komisjoni hinnanguid ja eeldades, et maksete assigneeringud on järgmises mitmeaastases finantsraamistikus keskmise maksete ülemmäära lähedal, arvutasime, et keskmine iga-aastane manööverdamisruum oleks 120 miljardit eurot (136 miljardit eurot). Tavaolukorras peaks see olema piisav, et katta nii praeguse manööverdamisruumiga otseselt tagatud tingimuslike kohustuste kui ka 2028.–2034. aasta mitmeaastaseks finantsraamistikuks kavandatud vahendite iga-aastased elemendid, nagu laenud, millel on soodsad tingimused strateegilisteks investeeringuteks programmi „Catalyst Europe“

¹² COM(2025) 781 final.

raames, ja laenu Ukrainale, mis on samuti manööverdamisruumiga tagatud. Komisjon peaks aga uuesti hindama, kas kavandatud omavahendite ülemmäär on endiselt piisav, võttes arvesse 90 miljardi euro suurust laenu Ukrainale, mis on tagatud manööverdamisruumiga ja milles Euroopa Ülemkogu leppis kokku 2025. aasta detsembris.

- 17** Omavahendite otsuse ettepanekuga nähakse ette ka raamistik erakorraliseks laenuvõtmiseks, et rahastada liikmesriikidele antavaid laene „ränga kriisi, suure kitsikuse või nende suure ohu korral“ tagajärgedega tegelemiseks. Komisjon teeb ettepaneku, et nõukogu võib lubada sellist laenamist üksnes järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ajal ja ELi toimimise lepingus sätestatud menetluse kohaselt, milleks on vaja nõukogu otsust ja Euroopa Parlamendi nõusolekut. Sellist laenamist ei käivitata, kui olukorra tagajärgedega on juba piisavalt tegeletud muude programmide raames. Ettepanekuga välistatakse nende laenude kasutamine tegevuskulude rahastamiseks.
- 18** Eriaruandes 18/2025 täheldasime, et praeguses mitmeaastases finantsraamistikus ei ole ühtegi sätet kriisieelarve koostamise käivitamiseks oluliste ja erakorraliste hädaolukordade puhul, välja arvatud mitmeaastase finantsraamistiku muutmine¹³. Leiame, et meie märkust võiks selles ettepanekus arvesse võtta. Kavandatud raamistikuga kehtestataks piirangud laenu kasutamisele, ajastusele ja suurusele ning eeskirjad laenu aktiveerimiseks. See võimaldaks ELil tegutseda kiiresti ja sihipäraselt, parandades sidusrühmade, sealhulgas finantsturu osaliste jaoks ELi meetmete prognoositavust seoses rahaliste vahendite kogumisega. ELTLi artikkel 122 võimaldab ELil anda rahalist toetust liikmesriigile, kes on raskustes või kellel on oht sattuda suurtesse raskustesse, kuid ettepanekus ELTLile ei viidata.
- 19** Kavandatud erakorralise laenu raamistikuga kaasneb omavahendite ülemmäära võimalik erakorraline ja ajutine suurendamine 0,25 protsendipunkti ehk 350 miljardi euro (395 miljardi euro) võrra, mis piiraks laenusummat ja annaks tagatise komisjoni võetud kohustustele. Selle kasutamise korral oleks maksete assigneeringute ülemmäär kokku 2% ELi kogurahvatulust. See lisanduks omavahendite ülemmäära erakorralisele ja ajutisele suurendamisele 0,6 protsendipunkti võrra, et tagada NGEU laenuvõtmine praeguse mitmeaastase finantsraamistiku raames, mida kohaldatakse jätkuvalt 2028.–2034. aasta mitmeaastases finantsraamistikus.
- 20** Rõhutasime hiljuti¹⁴, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku puhul on oluline koostada laenuvõtmise kaalumiseks eelnevalt tagasimaksekava. Komisjoni sõnul ei ole sellist kava lisatud omavahendite otsuse ettepanekusse erakorralise laenu kohta, sest

¹³ Eriaruande 18/2025 punktid 16 ja 49.

¹⁴ Ülevaate 03/2025 7. selgitus.

kavandatud raamistik on tingimuslik ja heakskiidetavad summad teadmata. Ta on märkinud¹⁵, et tagasimaksmise põhimõtted sätestatakse nõukogu määruses, millega käivitatakse laenuvõtmine selle raamistiku alusel.

Lihtsustamine

- 21** Oleme varem rõhutanud, et ELi praegused ja varasemad rahastamissüsteemid on üha keerukamad ja mitmekesisemad¹⁶. Uute omavahendite kasutuselevõtmine toob kaasa probleeme, sealhulgas kõikuva suurusega tulud ning vajaduse usaldusväärsete raamatupidamis- ja auditimehhanismide järele, et tagada läbipaistvus ja aruandekohustus¹⁷. Komisjon teeb ettepaneku viie uue erineva omavahendi kohta, mille tulemusena on neid kokku üheksa. Hoolimata lihtsustamisest ja suuremast läbipaistvusest, mida korrigeerimismehhanismide kaotamine olemasolevatele tuluvoogudele kaasa tooks, oleks kavandatud omavahendite süsteem keerulisem.
- 22** Komisjon on teinud ettepaneku uute omavahendite kohta, mis tema arvates vähendavad täiendavat halduskoormust. Sellest hoolimata eeldab suurema omavahendite arvuga süsteemi haldamine tõenäoliselt liikmesriikide tasandil üldiselt rohkem vahendeid vajalike andmete kogumiseks ja esitamiseks ning Euroopa ettevõtluse omavahendi puhul äriühingute osamaksete kogumiseks ELi nimel. Komisjoni tasandil on uute omavahendite andmete kontrollimiseks vaja rohkem ressursse. See suurendab üldiselt kavandatud omavahendite süsteemi haldamise kulusid võrreldes praegusega.

¹⁵ COM(2025) 570.

¹⁶ Ülevaate 03/2025 punkt 39, arvamuse 04/2023 punkt 18, arvamuse 03/2022 punkt 19, arvamuse 05/2018 punkt 50 ja arvamuse 02/2006 punkt 16.

¹⁷ Ülevaate 03/2025 punkt 39.

Konkreetsed märkused

Hindamiskriteeriumid

- 23** Meie hinnang individuaalsetele omavahenditele põhineb kolmel kriteeriumil, milleks on lihtsus, stabiilsus ja andmete kvaliteet. Lihtsuse hindamisel võtame arvesse osamaksete arvutamise keerukust ja läbipaistvust, mis tahes kohandamismehhanismide olemasolu, vastuvõetud valdkondlike õigusaktide olemasolu (kui see on asjakohane) ja andmete läbivaatamise vajadust. Stabiilsuse tagamiseks võtame arvesse osamaksete arvutamiseks kasutatavate sisendite varieeruvust ja prognoositavust lühikeses perspektiivis. Andmete kvaliteedi puhul võtame arvesse andmete allikat ja riske nende usaldusväärsusele, andmete võrreldavust liikmesriikide vahel ning seda, kas liikmesriikidel on stiimul omada täielikke ja täpseid andmeid. Muid omavahendite rakendamisega seotud olulisi kriteeriume, nagu kontrollitavus ja halduskoormus, saab täielikult hinnata alles siis, kui komisjon on esitanud ettepaneku omavahendite süsteemi rakendusmeetmete ja omavahendite kättesaadavaks tegemise määruste kohta.
- 24** *Tabelis 1* on esitatud kokkuvõte meie esialgsest hinnangust eri omavahendite kohta, mis põhineb 2026. aasta jaanuari seisuga kättesaadaval teabel ja millest on seega välja jäetud toetavad õigusaktid, mis tuleb välja töötada hiljem (punkt **03**). Hinnang „kõrge“ tähendab, et kriteerium on piisavalt täidetud, hinnang „madal“ aga näitab, et oleme tuvastanud märkimisväärsed riske.

Tabel 1 | Meie esialgne hinnang individuaalsetele omavahenditele valitud kriteeriumide alusel

Seletus			
	 Madal	 Keskmine	 Kõrge
Omavahendi alus:	Kriteerium		
	Lihtsus	Stabiilsus	Andmete kvaliteet
Kogurahvatulu			
Traditsioonilised omavahendid			
Käibemaksupõhised omavahendid			
Plast			
Elektroonikaromud			
TEDOR			
HKS			
CORE	Pole hinnatud ¹		Pole hinnatud ¹
CBAM			

¹Hindamata jätmine kajastab praeguses etapis ebapiisavat teavet (vt punkt 48).

¹ Pole hinnatud kajastab praeguses etapis ebapiisavat teavet (vt punkt 48).

Allikas: kontrollikoja analüüs.

Kogurahvatulul põhinevad omavahendid

25 Komisjoni ettepanek kaotada praegune kogurahvatulul põhinevate maksete kindlasummaline vähendamine on positiivne samm selle omavahendi ülesehituse lihtsustamise ja läbipaistvuse parandamise suunas. Kuid nagu me varem rõhutasime¹⁸, on kogurahvatulu statistika koostamine endiselt oma olemuselt keeruline. See keerukus võib lähiaastatel veelgi suureneda, kuna kavatakse muuta kogurahvatulu statistika koostamist reguleerivat Euroopa arvepidamise süsteemi¹⁹. Samuti teatasime, et liikmesriikide osamakseid võidakse veel mitme aasta jooksul korrigeerida, kuna kontrollimiseks on ette nähtud pikk ajavahemik²⁰.

26 Kogurahvatulu hinnangud ja prognoosid on hõlpsasti kättesaadavad eri organisatsioonidelt ning neid ajakohastatakse korrapäraselt. Sellega tagatakse, et iga liikmesriigi rahastatava

¹⁸ Eriaruande 25/2022 punkt 84, arvamuse 05/2018 punkt 18.

¹⁹ COM(2025) 574, põhjendus 18.

²⁰ Eriaruande 25/2022 punkt 16, eriaruande 11/2013 punkt 73.

suhtelise osa saab arvutada piisava prognoositavusega. Tasakaalustava tuluallikana mõjutavad kogurahvatulul põhinevaid osamakseid aga ka muudest omavahenditest kogutav summa (vt punkt 12), muud tulud ning eelarve kulude suurus.

Traditsioonilised omavahendid

- 27** Komisjon põhjendab ettepanekut vähendada 25%-lt 10%-le traditsiooniliste omavahendite kogumise kulusid, mille liikmesriigid endale jätavad, mis annab ELi eelarvesse 4,5 miljardit eurot (5,0 miljardit eurot) täiendavaid traditsioonilisi omavahendeid, halduskulude vähendamisega, mis tuleneb tolliasutuste jätkuvast digitaliseerimisest, mida kavandatakse tollireformi veelgi tugevdab²¹. Komisjoni sõnul makstakse suur osa tollimaksudest ilma tolliasutuste erilise sekkumiseta ning enamik kontrollidele on suunatud mitterahalistele aspektidele, nagu tooteohutus ja tervis²².
- 28** Juhime veel kord tähelepanu asjaolule²³, et komisjon ei ole piisavalt põhjendanud tolliasutuste tegelikke kulusid tollimaksude kogumisel, et toetada kavandatud halduskulude vähendamist. Ei ole kindel, kas kavandatud tollireformiga seotud kokkuhoid saab järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jooksul täielikult teoks, kuna reform tuleb alles vastu võtta ja kokkuhoiuni viivate meetmete kavandatud täielik rakendamine kestab kauem kui järgmine mitmeaastane finantsraamistik. Samuti märgime, et e-kaubanduse kasvu tõttu on suurenenud tolli läbivate pakside arv²⁴, mille eest tuleb tollireformi jõustumisel tollimakse maksta²⁵. See suurendab tõenäoliselt tolliasutuste töökoormust.
- 29** Komisjoni ettepaneku omavahendite otsuse põhjendustes on täpsustatud, et käitlustasu, mida komisjon nõudis 2025. aasta veebruaris²⁶ ja mille nõukogu kiitis heaks oma [osalistes volitustes tollireformi üle läbirääkimiste pidamiseks](#) 2025. aasta juunis, on osa traditsioonilistest omavahenditest. Ettepanekuga kehtestatakse siiski erand, et teha kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku raames ELi eelarve jaoks kättesaadavaks käitlustasust saadav tulu, selgitamata ega põhjendamata, miks selline erand vajalik on. Traditsiooniliste omavahendite kaks kavandatud muudatust sõltuvad komisjoni ettepanekust tollireformi kohta, mille üle peetakse praegu läbirääkimisi. Miinimumkännise kaotamisega kaasneb

²¹ COM(2023) 257.

²² Komisjoni talituste töödokument, SWD (2025) 570 final, jaotis 6.2.

²³ Arvamuse 05/2018 punkt 16, arvamuse 02/2012 punkt 49.

²⁴ Teatis: „Terviklik ELi meetmepakett turvalise ja kestliku e-kaubanduse jaoks“.

²⁵ COM(2023) 259.

²⁶ Teatis: „Terviklik ELi meetmepakett turvalise ja kestliku e-kaubanduse jaoks“.

hinnanguliselt 2,3 miljardit eurot (2,5 miljardit eurot) aastas ja käitlustasu kehtestamisega 4,6 miljardit eurot (5,2 miljardit eurot).

- 30** Praegust ülemaailmset kaubanduskeskkonda iseloomustab geopoliitiliste konfliktide ja proteksionistliku poliitika kombinatsioon, mis võib suurendada tollitoimingute keerukust ja ebakindlust. See võib omakorda suurendada traditsiooniliste omavahendite keerukust ja vähendada nende stabiilsust. Andmekvaliteedi riskid on seotud asjaoluga, et ettevõtjad ei deklareeri tollimakse riiklikele tolliasutustele või deklareerivad neid valesti²⁷. Lisaks leiame oma iga-aastase kinnitava avalduse audititöö käigus jätkuvalt puudusi mõne liikmesriigi traditsiooniliste omavahendite haldamises ja arvestuses²⁸.

Käibemaksupõhine omavahend

- 31** Me peame positiivseks komisjoni ettepanekut kaotada *käibemaksubaasi piiristamise* korrigeerimismehhanism, mis lihtsustaks nende omavahendite osamaksete arvutamist. Osamaksete arvutamise ja kogumise osas säilitatakse ettepanekus viide [määrusele nr 1553/89](#). Oleme varem täheldanud ohtu, et lõplik mitmeaastane *kaalutud keskmine käibemaksumäär* (külmutatud 2016. aasta väärtuses) ei pruugi olla mõne liikmesriigi puhul mitme aasta pärast representatiivne²⁹. 2024. aastal teatas komisjon, et erinevus külmutatud kaalutud keskmise käibemaksumäära ja käibemaksumäära vahel, mida oleks kasutatud eelmise süsteemi alusel, ei olnud märkimisväärne. Märkisime oma 2024. aasta aruandes³⁰, et mõju käibemaksupõhistele ja kogurahvatulul põhinevatele osamaksudele oli mõnes liikmesriigis märkimisväärne. Komisjoni aruanne sellist analüüsi ei sisaldanud. Komisjoni sõnul on kaalutud keskmise käibemaksumäära võimalik ajakohastamine teema, mida arutatakse liikmesriikidega mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavatel läbirääkimistel.
- 32** Liikmesriigid on huvitatud selliste süsteemide kehtestamisest, mis tagavad, et nad saavad koguda kogu tasumisele kuuluva käibemaksu. Pettus on aga üks väga oluline tegur, mis põhjustab märkimisväärse erinevuse kavandatud ja tegelikult kogutud käibemaksu vahel³¹. Näiteks teatasime hiljuti, et olemasolevad meetmed ei ole piisavad käibemaksupettuste ärahoidmiseks ja avastamiseks juhtudel, kui kasutatakse lihtsustatud

²⁷ 2024. aasta aastaaruande punkt 4.6.

²⁸ 2024. aasta aastaaruande punktid 4.19–4.23, 2023. aasta aastaaruande punktid 4.18–4.22, 2022. aasta aastaaruande punktid 4.9–4.13, 2021. aasta aastaaruande punktid 3.10–3.12.

²⁹ Arvamuse 11/2020 punkt 42, arvamuse 05/2018 punkt 23.

³⁰ 2024. aasta aastaaruande punkt 4.35.

³¹ Komisjoni 2025. aasta aruanne käibemaksu alalaekumise kohta.

impordiprotseduure³². See seab ohtu käibemaksupõhiste osamaksete arvutamiseks kasutatavate alusandmete kvaliteedi. Märgime siiski, et madala *sissenõudmismäära* tõttu on mõju ELi eelarvele suhteliselt väike.

Ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid

- 33** Sarnaselt kogurahvatulul põhinevate omavahenditega leiame, et ühekordsete maksete vähendamise kaotamine toob kaasa lihtsamad ja läbipaistvamad omavahendid. Komisjoni ettepanek suurendada sissenõudmismäära ja kohandada seda igal aastal inflatsiooniga aitab säilitada omavahendite suhtelist osakaalu. See on kooskõlas kogurahvatulul põhinevate omavahendite osakaalu vähendamise eesmärgiga (vt punkt [07](#)).
- 34** Leidsime, et kasutatud andmed ei olnud omavahendite seisukohast piisavalt võrreldavad ja usaldusväärsed³³. Liikmesriigid peavad andmete kogumiseks ja tasakaalustamiseks kasutama kahte meetodit. [Oma viimases aastaaruandes](#) märkisime, et ainult 18 liikmesriiki esitasid andmed kahe koostamismeetodi alusel, kusjuures ainult üks liikmesriik tasakaalustas tulemusi³⁴. Osana liikmesriikide andmete kontrollimisest esitab komisjon reservatsioone seal, kus on tuvastatud puudusi ja kus võib olla vaja teha parandusi.

Kogumata elektri- ja elektroonikaseadmete kogusel põhinevad omavahendid

- 35** Sellel uuel omavahendite kategoorial, mille kohta komisjon ettepaneku tegi, on palju sarnasusi plastpakendijäätmetel põhinevate omavahenditega, mis on kehtinud alates 2021. aastast. Mõlemad
- tuginevad andmetele, mille liikmesriigid peavad juba kooskõlas kehtivate valdkondlike õigusaktidega komisjonile esitama³⁵;

³² Eriaruande 08/2025 punktid 102–103.

³³ Eriaruande 16/2024 punkt 95.

³⁴ 2024. aasta aastaaruande punkt 4.25.

³⁵ Direktiiv 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kohta.

- on tõenäoliselt hallatud samade organisatsioonide poolt liikmesriikide tasandil (ministeeriumid või jäätmekäitluse eest vastutavad asutused ja riiklikud statistikaametid);
- kasutavad jäätmevoogude puhul liikmesriikides tõenäoliselt samu elektroonilisi aruandlussüsteeme kui riikliku statistika peamine allikas;
- pakuvad komisjoni sõnul liikmesriikidele stiimuleid jäätmete kõrvaldamisega seotud kohustuste täitmiseks;
- arvutatakse vastavalt osamaksude sissenõudmismääradele, mida kohandatakse igal aastal, et võtta arvesse inflatsiooni.

36 Komisjon vaatas selle omavahendi arvutusmeetodi läbi pärast seda, kui ta hindas seda oma 2023. aasta omavahendite ettepanekus võimaliku tuluvoona. Loobudes tekkinud elektroonikaromude kaalu kasutamisest, mida hinnatakse keeruka valemi ja riigipõhise toote kasutusea³⁶ alusel, keskendutakse käesolevas ettepanekus turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kaalule, millest on teatanud nende tootjad ja importijad. See lihtsustab kõnealuse omavahendi ülesehitust.

37 On oht, et andmete kvaliteet ei ole omavahendite arvutamise kontekstis eesmärgipärane. Turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete andmeid võidakse sarnaselt plastpakendite andmetega mitte piisavalt edastada³⁷, kuna väiketootjad on andmete esitamisest välja jäetud, mõned isikud kasutavad süsteemi kurjasti ära ning internetimüüki ja piiriüleseid oste ei hõlmata piisavalt³⁸. Liikmesriikidele ei ole kehtestatud konkreetseid nõudeid andmete kontrollimiseks enne nende komisjonile esitamist. Praegu vaatab Eurostat andmed läbi, teeb põhimõttelisi järjepidevuse kontrole, saadab vajaduse korral liikmesriikidele selgitustaotlusi ja teeb andmete järelkontrolli. Õigusliku aluse puudumise tõttu ta aga andmete õigsust ei kontrolli.

38 Komisjon tunnistab, et enne omavahendite rakendamist on esitatud andmete võrreldavust võimalik veelgi parandada. Komisjon võtab meetmeid, et anda liikmesriikidele tehnilist abi elektroonikaromude statistika kvaliteedi parandamiseks. See on kooskõlas meie hiljutise

³⁶ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2017/699, millega kehtestatakse liikmesriikides turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete massi arvutamise ühine metoodika ning liikmesriikides tekkinud elektroonikaromude koguse massi järgi arvutamise ühine metoodika.

³⁷ Ülevaate 04/2020 punktid 44–45.

³⁸ Eunomia: „Study on waste statistics - a comprehensive review of gaps and weaknesses and key priority areas for improvement in the EU waste statistics“, oktoober 2017.

soovitusega teha kindlaks peamised riskid, mis mõjutavad andmete kvaliteeti, ja jagada teavet liikmesriikidega enne omavahendite kasutuselevõttu (vt punkt 14).

Tubakaaktsiisil põhinevad omavahendid

- 39** Selle komisjoni kavandatud uue omavahendite kategooria osamaksete arvutamise lähtepunktiks on tarbimisse lubatud tubakatoodete ja tubakaga seonduvate toodete kogused. Sarnaselt käibemaksuga on liikmesriikidel tugev stiimul kehtestada süsteemid, millega tagatakse, et aktsiisiga maksustatakse kõik tubakatooted ja tubakaga seotud tooted. Tubakatoodete salakaubaveo tõttu on ametlikud summad siiski alahinnatud. Komisjon ei ole viimasel ajal hinnanud ebaseadusliku turu suurust selle olemusest tulenevate raskuste tõttu. Ettepaneku kohaselt kasutatakse tubaka ja tubakatoodete hinnanguliste koguste puhul 2020. aasta direktiivis esitatud tarbimisse lubamise määratlust³⁹. Komisjoni ettepanekus omavahendite kättesaadavaks tegemise määruse kohta tuleks sätestada „tarbimisse lubamise“ kohaldamisala rakenduskord.
- 40** Kavandatav omavahend ei sõltu õiguslikult uuesti sõnastatud tubakadirektiivi⁴⁰ vastuvõtmisest, mis esitatakse koos 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku paketiga, millega suurendatakse minimaalset aktsiisimäära ja laiendatakse kohaldamisala tubakatoodetele, et võtta arvesse hiljuti turule toodud tooteid. Tubakaaktsiisi omavahendi aasta keskmine tuluproгноos – 11,2 miljardit eurot (12,6 miljardit eurot) – põhineb uuesti sõnastatud direktiivi ettepanekul. Tuluproгноos oleks väiksem, kui uuestisõnastatud direktiivi vastu ei võeta ja kehtiv direktiiv oleks omavahendite alus. See mõjutab meie hinnangut selle omavahendi stabiilsusele.

Heitkogustega kauplemise süsteemil põhinevad omavahendid

- 41** Komisjon tegi 2018. aastal esimest korda ettepaneku heitkogustega kauplemise süsteemil põhineva omavahendi kohta. Institutsioonidevahelise kokkuleppe tegevuskava kohaselt esitas komisjon oma ettepaneku muudetud versioonid 2021. ja 2023. aastal. Praeguse ettepanekuga jäetakse välja kohandused, mida pärast üleminekuperioodi lõppu enam ei kohaldata. Kavandatud omavahenditest on välja jäetud ka tulu, mis saadakse kütusest, maanteeetranspordist ja hoonetest tuleneva heite suhtes kohaldatavate lubatud heitkoguse

³⁹ Direktiivi 2020/262, millega nähakse ette aktsiisi üldine kord, artikli 6 lõige 3.

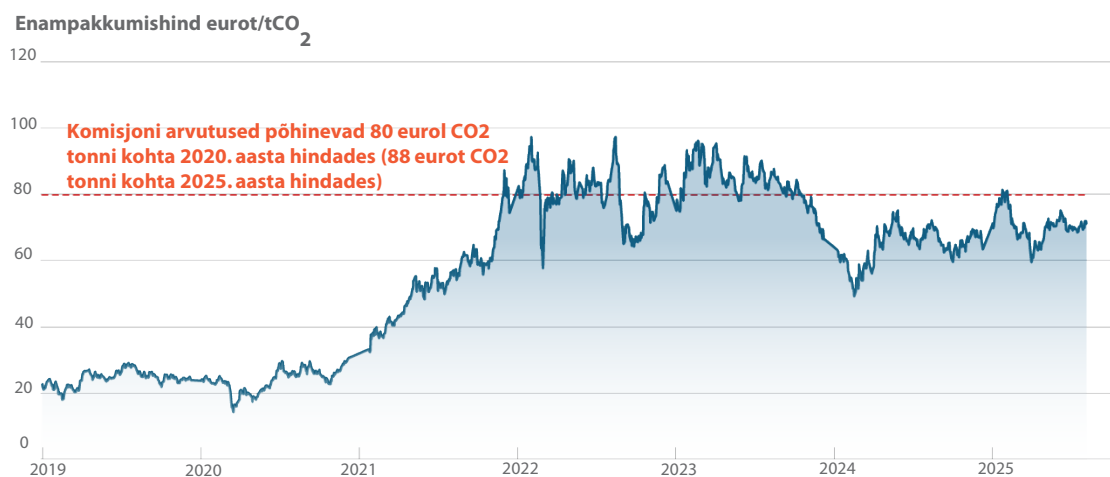
⁴⁰ COM(2025) 580.

ühikute müügist⁴¹. Komisjon ei ole omavahendite baasi vähendamist võrreldes oma 2023. aasta omavahendite otsuse ettepanekuga põhjendanud.

42 Osamaksude arvutamisel võetakse aluseks saastekvootide enampakkumisest (mis on toiminud juba 20 aastat) saadud tulu. Tulu hinnatakse *enampakkumishinna* alusel ning asjaomased platvormid teevad hinnad ja mahud iga päev avalikult kättesaadavaks. Seetõttu hindame HKSil põhineva omavahendi alusandmete lihtsust ja kvaliteeti kõrgeks. Nagu me aga varem oleme rõhutanud⁴², on *lubatud heitkoguse ühikute* enampakkumishindadel põhinevate omavahendite stabiilsus turu olemusliku volatiilsuse tõttu väike (vt *joonis 3*).

43 Komisjon hindas HKSist saadava tulu suuruseks 9,6 miljardit eurot (10,8 miljardit eurot), võttes aluseks sama tonnihinna, 88 eurot (2025. aasta hindades), mida kasutas oma 2023. aasta ettepanekus. Alates 2024. aasta algusest on aga HKS-i lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind olnud 67 eurot, mis on 24% madalam. Lubatud heitkoguse ühikute enampakkumishindade volatiilsuse tõttu ei ole HKS stabiilne ressurss ja seda on pika aja jooksul raske prognoosida.

Joonis 3 | LHÜ enampakkumishinnad jaanuar 2019 – august 2025

Allikas: kontrollikoda [Euroopa energiabörsi andmete](#) põhjal.

⁴¹ [Direktiiv 2023/959](#), millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem.

⁴² [Arvamuse 05/2018](#) punkt 52.

Euroopa ettevõtluse omavahend

- 44** See on esimene kord, kui komisjon teeb ettepaneku, et teatavad äriühingud panustaksid otse ELi eelarvesse. Plaanide kohaselt peaksid ELi nimel osamakseid koguma liikmesriigid. Varasemad ettepanekud⁴³ põhinesid äriühingute tulemustel ja need tuli tasuda liikmesriikide eelarvetest. Komisjoni sõnul saavad äriühingud ELis ettevõtlusega tegelemisest mitmel viisil kasu ning Euroopa ettevõtluse omavahendi eesmärk on tagada, et nad panustavad ELi eelarvesse. On aga oht, et äriühingutelt rahalise tasu nõudmine võib olla vastuolus muude ELi poliitikaeesmärkidega, näiteks konkurentsivõimega.
- 45** Tasumisele kuuluvad osamaksed põhinevad asjaomaste ettevõtete *netokäibel*, mis on jagatud vahemikeks (vt [tabel 2](#)). Kavandatud ülesehituse kohaselt on Euroopa ettevõtluse omavahendi eesmärk leevendada mõju üksikutele äriühingutele, kes peavad maksma ühekordseid makseid, mis moodustavad vaid väikese osa netokäibest. Komisjoni sõnul on netokäive liikmesriikides piisavalt standarditud, et see oleks omavahendi aluseks, samas kui ELi tasandil puudub samaväärne ühtlustatud kasumibaas.

Tabel 2 | Euroopa ettevõtluse omavahendi astmed

Netokäibe vahemik (€) (Alates kuni)	Iga-aastane osamaks (€)	Iga-aastane osamakse protsendina puhastulust
100 000 000 – 249 999 999	100 000	0,1% – 0,04%
250 000 000 – 499 999 999	250 000	0,1% – 0,05%
500 000 000 – 749 999 999	500 000	0,1% – 0,07%
750 000 000 ja rohkem	750 000	0,1% või vähem

- 46** Käibe kasutamine toob kaasa selle, et suure käibega, kuid väikese kasumimarginaaliga äriühinguid karistatakse võrreldes äriühingutega, kelle suhtes kehtib vastupidine.

⁴³ Äriühingu tulumaksu ühtsel konsolideeritud maksubaasil põhinevad omavahendid ([COM\(2018\) 325](#)), omavahendid, mis põhinevad hargmaiste ettevõtete jääkkasumi osal, mis jaotatakse ümber liikmesriikidele ([COM\(2021\) 570](#)), ja äriühingute kasumil põhinevad statistilised omavahendid ([COM\(2023\) 331](#)).

Äärmuslikul juhul kohaldatakse Euroopa ettevõtluse omavahendit isegi kahjumiga tegutsevate äriühingute suhtes.

- 47** Lisaks tähendavad väljapakutud laiad vahemikud ja iga vahemiku väga erinevad osamaksed järgmist: samasse vahemikku kuuluvad, kuid väga erineva suurusega äriühingud maksavad sama ühekordse summa; ning äriühingud, kes asuvad vahemike vahelise eraldusjoone kummalgi poolel ja on seega tegelikult sama suured, maksavad täiesti erinevaid summasid.
- 48** Tervikuna on äriühingute käive seotud üldise majandustegevusega, nagu tarbimine ja investeringud. Andmeallikad peaksid seetõttu olema piisavalt prognoositavad ja stabiilsed. Praeguses etapis jääb siiski ebaselgeks palju üksikasju selle kohta, kuidas seda omavahendit rakendatakse, näiteks milliseid andmeid kasutatakse ja millal, ning kuidas seda kontrollitakse. Komisjoni sõnul lisatakse asjaomased eeskirjad omavahendite süsteemi rakendusmeetmete ja omavahendite kättesaadavaks tegemise määrustesse. Seetõttu ei saa me praeguses etapis hinnata Euroopa ettevõtluse omavahendi andmete lihtsust ja kvaliteeti.

Süsiniku piirimeetmel põhinevad omavahendid

- 49** Süsiniku piirimeede on HKSi väline vastaspool ja sellega tihedalt seotud. Omavahend põhineks tulul, mis saadakse selliste sertifikaatide müügist, mille hind on seotud HKSi lubatud heitkoguse ühikute hinnaga. Osamaksete arvutamine on lihtne, kuid leiame, et tuluvoo stabiilsus on väike, kuna see sõltub HKSi lubatud heitkoguse ühikute olemuslikult volatiilsest hinnast (vt punkt [42](#)).
- 50** Kauplejate poolt ostetav sertifikaatide arv sõltub süsiniku piirimeetme deklaratsioonides esitatud seonduvast heitkogusest. Need andmed esitab selliste kaupade tarnija, mis on toodetud väljaspool ELi ja mida oleks raskem kontrollida. Andmete kvaliteeti ohustavad riskid oleksid seotud ka püüdlustega hoida kõrvale õige summa maksmisest, kasutades valesid tootekoode või kohandades tootehindu.

Kontrollikoda võttis käesoleva arvamuse vastu 22. jaanuari 2026. aasta koosolekul Luxembourgis.

Kontrollikoja nimel

president

Tony Murphy

Lisad

I lisa. Soovitatud muudatused koos märkustega

Ettepaneku tekst	Soovitatud muudatus	Märkused
Põhjendus (22) Erakorralise ja sihipärase kriisidele reageerimise vahendi kasutamise peaks otsustama nõukogu juhtumipõhiselt, võttes arvesse tekkivaid eripärasid ja vajadusi, tunnistades samal ajal Euroopa Ülemkogu rolli liidu arengule vajaliku tõuke andmisel ning üldiste poliitiliste suundade ja prioriteetide määratlemisel, sealhulgas kriiside, kitsikuse või nende ohu ajal. Nõukogu teeks otsuse nõukogu määrusega, mis võetakse vastu ELi toimimise lepingu artikli 311 neljandas lõigus sätestatud menetluse kohaselt pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist. Nõukogu määrusega tuleks kinnitada laenude suurus. Nõukogu määruses kindlaks määratud laenusummade eraldamise kord ja eeskirjad tuleks sätestada alusaktis, mis võetakse vastu või mida kohandatakse vastavalt olukorrale reageerimiseks tekkivatele vajadustele.	Põhjendus (22) Erakorralise ja sihipärase kriisidele reageerimise vahendi kasutamise peaks otsustama nõukogu juhtumipõhiselt, võttes arvesse tekkivaid eripärasid ja vajadusi, tunnistades samal ajal Euroopa Ülemkogu rolli liidu arengule vajaliku tõuke andmisel ning üldiste poliitiliste suundade ja prioriteetide määratlemisel, sealhulgas kriiside, kitsikuse või nende ohu ajal. Nõukogu teeks otsuse nõukogu määrusega, mis võetakse vastu ELi toimimise lepingu artikli 311 neljandas lõigus sätestatud menetluse kohaselt pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist. Nõukogu määrusega tuleks kinnitada laenude suurus ELLi artiklis 122 sätestatud juhtudel. Nõukogu määruses kindlaks määratud laenusummade eraldamise kord ja eeskirjad tuleks sätestada alusaktis, mis võetakse vastu või mida kohandatakse vastavalt olukorrale reageerimiseks tekkivatele vajadustele.	Viide ETLile tagaks kooskõla omavahendite otsuse ja aluslepingu vahel (vt punkt 18) ning selgitaks selle erakorralise kriisidele reageerimise vahendi kasutamise õiguslikku alust.
Artikli 13 lõige 9 Erandina otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 artikli 9 lõikest 3 ja artikli 10 punkti b kohaselt vastu võetud normidest ei tehta ajavahemikul [1. novembrist 2026] kuni 31. detsembrini 2027 kättesaadavaks traditsioonilisi omavahendeid, mis on seotud kaugmüügi teel müüdavate kaupade vabasse ringlusse lubamisega, ning nende summade suhtes ei kohaldata kontrolli, järelevalvet ja aruandlust käsitlevaid norme.	Artikli 13 lõige 9 Erandina artikli 9 lõikest 3 ja otsuse (EL, Euratom) 2020/2053 artikli 10 punkti b kohaselt vastu võetud normidest ei tehta ajavahemikul [1. novembrist 2026] kuni 31. detsembrini 2027 kättesaadavaks traditsiooniliste omavahendite summasid, mis on seotud kaugmüügi teel müüdud kaupade vabasse ringlusse lubamise menetlemisega, ning nende summade suhtes ei kohaldata kontrolli, järelevalvet ja aruandlust käsitlevaid norme.	Komisjon ei ole põhjendanud vajadust selle erandi järele, mis mõjutaks praegust mitmeaastast finantsraamistikku (vt punkt 29).

II lisa. Taustteave omavahendite kohta

Kogurahvatulul põhinevad omavahendid

- 01** Kogurahvatulul põhinevad omavahendid tasakaalustavad ELi eelarvet pärast seda, kui on arvutatud tulu kõigist muudest allikatest. Vajaliku lisatulu summa jagatakse kõigi liikmesriikide kogurahvatulu summaga. Tulemuseks saadakse „ühtne määr“, mida kohaldatakse iga liikmesriigi kogurahvatulu summa suhtes. Selle tulemuseks on iga liikmesriigi poolt tasumisele kuuluvate kogurahvatulul põhinevate omavahendite summa.
- 02** Praegu kehtiva omavahendite otsuse kohaselt vähendatakse mitme liikmesriigi kogurahvatulul põhinevaid osamakseid ühekordsete brutomaksetena: Austria (565 miljonit eurot), Taani (377 miljonit eurot), Saksamaa (3,671 miljardit eurot), Madalmaad (1,921 miljardit eurot) ja Rootsi (1,069 miljardit eurot). Need summad esitatakse 2020. aasta hindades ja kohandatakse igal aastal jooksevhindadega. Kindlasummaliste brutomaksete vähendamist rahastavad kõik 27 liikmesriiki.
- 03** Uues omavahendite otsuse ettepanekus lõpetatakse kindlasummaliste brutomaksete vähendamine. See muudatus ei mõjuta kogurahvatulul põhinevate omavahendite kogusummat. Kõik liikmesriigid panustavad vastavalt oma suhtelisele osakaalule ELi kogurahvatulus, samal ajal kui praegu panustavad brutomaksete vähendamisega liikmesriigid vähem kui nende suhteline osakaal ja ülejäänud panustavad sellest rohkem.

Traditsioonilised omavahendid

- 04** Traditsioonilised omavahendid koosnevad lõivudest, lisatasudest, täiendavatest või hüvitissummadest, lisasummadest või -teguritest, ühise tollitariifistiku tollimaksudest ja muudest tollimaksudest, mille ELi institutsioonid on kehtestanud kolmandate riikidega kauplemise suhtes. Liikmesriigid koguvad ELi nimel osamakseid. Praegu kehtiva omavahendite otsuse kohaselt jätavad liikmesriigid sissenõudmiskuludena endale 25% traditsioonilistest omavahenditest.
- 05** Uues omavahendite otsuse ettepanekus vähendatakse sissenõudmiskulude määra 10%-ni. Selle põhjendustes on täpsustatud, et käitlustasud, mida võidakse võtta kaubavahetuses kolmandate riikidega, et hüvitada kaupade vabastamise kulud, on traditsioonilised omavahendid. Lisaks kehtestatakse ettepanekuga erand käitlustasust saadava tulu ELi eelarvesse kättesaadavaks tegemiseks praeguse mitmeaastase finantsraamistiku ajal.
- 06** Teine muudatus, mis mõjutab kogutud traditsiooniliste omavahendite summat, kuid mis ei ole omavahendite otsuse ettepaneku osa, tuleneb kavandatud tollireformi paketist.

Komisjon on teinud ettepaneku kaotada deklareeritud väärtuse künnisena 150 eurot, millest väiksema summa puhul ei tule praegu tollimakse tasuda.

- 07** Komisjoni hinnangul oleks kavandatud muudatuste mõju järgmises mitmeaastas finantsraamistikus keskmiselt 11,4 miljardit eurot (12,8 miljardit eurot) aastas: 4,6 miljardit eurot (5,2 miljardit eurot) pärast käitlustasude võimalikku kehtestamist; 4,5 miljardit eurot (5,0 miljardit eurot) tagasinõudmiskulude vähendamise tulemusena; ning 2,3 miljardit eurot (2,5 miljardit eurot) 150 euro suuruse künnise võimalikust kaotamisest.

Käibemaksupõhised omavahendid

- 08** Käibemaksupõhiste omavahendite arvutamisel kohaldatakse mõtteliselt ühtlustatud *käibemaksubaasi* suhtes ühtset sissenõudmismäära 0,30%. Baas võrdub kõigilt maksustatavatelt tarnetelt kogutud käibemaksutulude kogusumma ja kaalutud keskmise käibemaksumäära jagatisega. Kaalutud keskmine käibemaksumäär on praegu kõigi liikmesriikide puhul 2016. aasta väärtuses külmutatud vastavalt [nõukogu määrusele \(EMÜ, Euratom\) nr 1553/89](#).
- 09** Praegu kehtiva omavahendite otsuse kohaselt on käibemaksubaasi ülemmäär igal aastal 50% liikmesriigi kogurahvatulust. 2026. aasta eelarveprojekti on seitsme liikmesriigi käibemaksubaasid piiratud: Bulgaaria, Eesti, Horvaatia, Küpros, Luksemburg, Malta ja Portugal.
- 10** Komisjoni uues omavahendite otsuse ettepanekus loobutakse ülemmäära kehtestamise mehhanismist. Komisjoni hinnangul toob see kaasa täiendavad 0,2 miljardit eurot (0,2 miljardit eurot) käibemaksupõhiseid osamakseid.

Ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid

- 11** Plastpakendijäätmetel põhinevate omavahendite arvutamisel kohaldatakse igas liikmesriigis igal aastal tekkinud ringlusse võtmata plastpakendijäätmete iga kilogrammi suhtes kindlat ühtset sissenõudmismäära – 0,80 eurot. Ringlusse võtmata plastpakendijäätmed arvutatakse tekkinud plastpakendijäätmete ja aasta jooksul ringlusse võetud plastpakendijäätmete vahena. Liikmesriigid on kohustatud esitama komisjonile plastpakendijäätmete statistika kooskõlas [pakendimäärusega](#)¹.
- 12** Praegu kehtiva omavahendite otsuse kohaselt vähendatakse 17 liikmesriigi plastpakendijäätmetega seotud makseid ühekordsete maksete võrra. Vähendamine ulatub

¹ Määrus (EL) 2025/40 pakendite ja pakendijäätmete kohta.

1 miljonist eurost Malta puhul 184 miljoni euronit Itaalia puhul. Vähendused on kindlaks määratud jooksevhindades ja vähenduste kogusumma on igal aastal 711 miljonit eurot.

- 13** Uues omavahendite otsuse ettepanekus lõpetatakse kindlasummalised vähendused. Lisaks suurendatakse 2028. aastaks ühtset sissenõudmismäära 1,00 euronit ja kehtestatakse ühtse sissenõudmismäära iga-aastane inflatsiooniga kohandamise mehhanism. Komisjoni hinnangul on kõigi muudatuste mõju kokku 2,8 miljardit eurot (3,2 miljardit eurot).

Kogumata elektri- ja elektroonikaseadmete kogusel põhinevad omavahendid

- 14** Kavandatud elektroonikaromudel põhinevad omavahendid arvutatakse ühtse sissenõudmismäära alusel, milleks on 2,00 eurot aastas tekkinud kogumata elektroonikaromude kilogrammi kohta igas liikmesriigis. Iga-aastane jäätmekogus arvutatakse eelneva kolme aasta jooksul turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete keskmise massi ja aasta jooksul kogutud e-jäätmete massi vahena. Kui see erinevus on negatiivne, käsitatakse seda nullina. Liikmesriigid peavad [elektroonikaromude direktiivi](#)² kohaselt esitama komisjonile elektri- ja elektroonikaseadmete ning elektroonikaromude statistika. Sissenõudmismäära kohandatakse igal aastal vastavalt inflatsioonile. Komisjon loodab järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jooksul koguda igal aastal keskmiselt 15 miljardit eurot (16,9 miljardit eurot).

Tubakaaktsiisil põhinevad omavahendid

- 15** Tubakaaktsiisi omavahendi arvutamisel kohaldatakse tarbimisse lubatud tubakatoodete ja tubakaga seonduvate toodete koguste suhtes 15% suurust ühtset sissenõudmismäära, mis korrutatakse iga liikmesriigi suhtes kalendriaastal kohaldatava minimaalse aktsiisimääraga. Selle omavahendi alla kuuluvate toodete määratlused ja vastavad miinimummäärad on esitatud [tubakadirektiivis](#)³.
- 16** Lisaks omavahendeid käsitleva otsuse ettepanekule esitas komisjon ettepaneku tubakadirektiivi uuesti sõnastamiseks⁴, et laiendada selle kohaldamisala hiljuti turule lastud tubakatoodetele, nagu elektrooniliste sigarettide vedelikud ja kuumutatav tubakas, ning suurendada kohaldatavaid miinimummäärasid. Komisjoni hinnangul saadaks tubakaaktsiisi omavahendist tubakadirektiivi uuesti sõnastamise ettepaneku alusel 11,2

² [Direktiiv 2012/19/EL](#) elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kohta.

³ [Direktiiv 2014/40/EL](#) tubaka- ja seonduvate toodete tootmise, esitlemise ja müügi kohta.

⁴ COM(2025) 580.

miljardit eurot (12,6 miljardit eurot). Praegu kehtiva direktiivi alusel saadakse hinnangu kohaselt 4,9 miljardit eurot (5,5 miljardit eurot).

Heitkogustega kauplemise süsteemil põhinevad omavahendid

- 17** HKSi põhinevate omavahendite arvutamiseks kohaldataks ühtset 30% suurust sissenõudmismäära tulu suhtes, mis saadakse liikmesriikide poolt teatavate HKSi lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest. Omavahendite hulka kuuluvad HKSi lubatud heitkoguse ühikud piirduksid paiksete käitiste, näiteks elektri- ja soojustootmisrajatiste, lennundus- ja merendussektori (HKS 1) lubatud heitkoguse ühikutega. Erinevalt komisjoni eelmisest omavahendite otsuse ettepanekust⁵ jäetakse omavahendist välja heitkogustega kauplemise süsteemi LHÜd maanteetranspordi, hoonete ja kütuse jaoks (HKS 2), mille müük algab 2027. aastal.
- 18** Lisaks kohaldataks sissenõudmismäära nende lubatud heitkoguse ühikute koguste korrutise suhtes, mida liikmesriik otsustab moderniseerimisfondi jaoks enampakkumisel mitte müüa või üle kanda ja enampakkumisel müüa, ning aasta jooksul enampakkumisel müüdavate HKSi lubatud heitkoguse ühikute kaalutud keskmise hinna suhtes.
- 19** HKSi reguleeritakse [HKSi direktiiviga](#)⁶ ja liikmesriigid müüvad LHÜsid enampakkumisel ühisel platvormil kooskõlas [enampakkumismäärusega](#)⁷. Komisjoni sõnul tooks see omavahend järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jooksul igal aastal sisse keskmiselt 9,6 miljardit eurot (10,8 miljardit eurot).

Euroopa ettevõtluse omavahend

- 20** Euroopa ettevõtluse omavahend hõlmaks ELis tegutsevate äriühingute netokäibel põhinevaid iga-aastaseid osamakseid. Kolmandates riikides asutatud äriühingute ELis asuvate tütarettevõtjate puhul oleks asjakohane ainult tütarettevõtjate netokäive. Äriühingud, kelle netokäive on alla 100 miljoni euro, jääksid Euroopa ettevõtluse omavahendi ulatusest välja. Lisaks jääksid Euroopa ettevõtluse omavahendi ulatusest välja valitsusasutused (v.a riigi osalusega ettevõtted), rahvusvahelised organisatsioonid ja mittetulundusühendused.
- 21** Euroopa ettevõtluse omavahendi jaoks valdkondlikke õigusakte ei ole. Komisjoni sõnul sätestatakse asjaomased eeskirjad omavahendite kättesaadavaks tegemise määruses ja

⁵ [COM\(2023\) 331](#).

⁶ [Direktiiv 2003/87/EÜ](#), millega luuakse saastekvootidega kauplemise süsteem.

⁷ [Määrus 2023/2830](#), millega kehtestatakse lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise eeskirjad.

omavahendite süsteemi rakendusmeetmeid käsitlevas määruses. Komisjoni hinnangul panustab Euroopa ettevõtluse omavahend järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jooksul ELi eelarvesse keskmiselt 6,8 miljardit eurot (7,6 miljardit eurot) aastas.

Süsiniku piirimeetmel põhinevad omavahendid

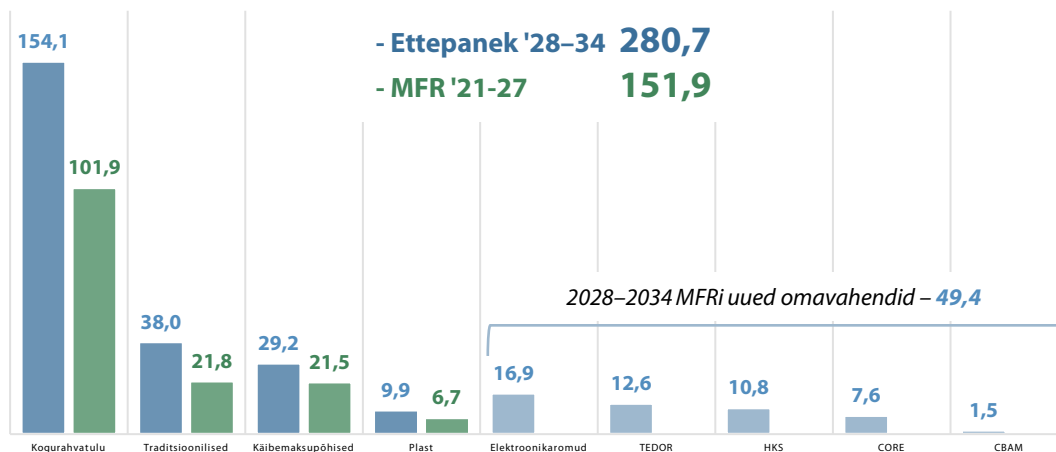
- 22** Süsiniku piirimeetmel põhinevate osamaksete arvutamisel kohaldatakse süsiniku piirimeetme sertifikaatide müügist saadud tulu suhtes ühtset 75% suurust sissenõudmismäära. [Määrusega \(EL\) 2023/956⁸](#) kehtestatud süsiniku piirimeede on poliitika, millega kehtestatakse imporditud kaupadele CO₂ hind nendes sisalduvate kasvuhoonegaaside heitkoguste alusel. See toimib süsinikutariifina konkreetsete CO₂-mahukate kaupade impordi puhul, kus importijad peavad ostma süsiniku piirimeetme sertifikaate, et katta toodetes sisalduvad heitkogused. Sertifikaatide maksumus on seotud HKSi lubatud heitkoguse ühikute hinnaga. Süsiniku piirimeetme lõplikku korda kohaldatakse alates 2026. aastast.
- 23** Komisjoni andmetel on sellest omavahendist saadav tulu järgmises mitmeaastases finantsraamistikus keskmiselt 1,4 miljardit eurot (1,5 miljardit eurot) aastas.

⁸ [Määrus 2023/956](#), millega kehtestatakse süsiniku piirimeede.

Joonis 1 | Praeguse 2021.–2027. aasta omavahendite süsteemi ja järgmise 2028.–2034. aasta mitmeaastase finantsraamistiku jaoks kavandatud süsteemi võrdlus jooksevhindades

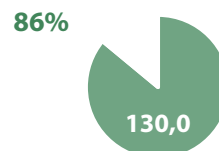
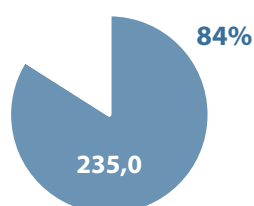
Keskmine aastane tulu omavahenditest

(miljardit eurot jooksevhindades, aasta keskmine)

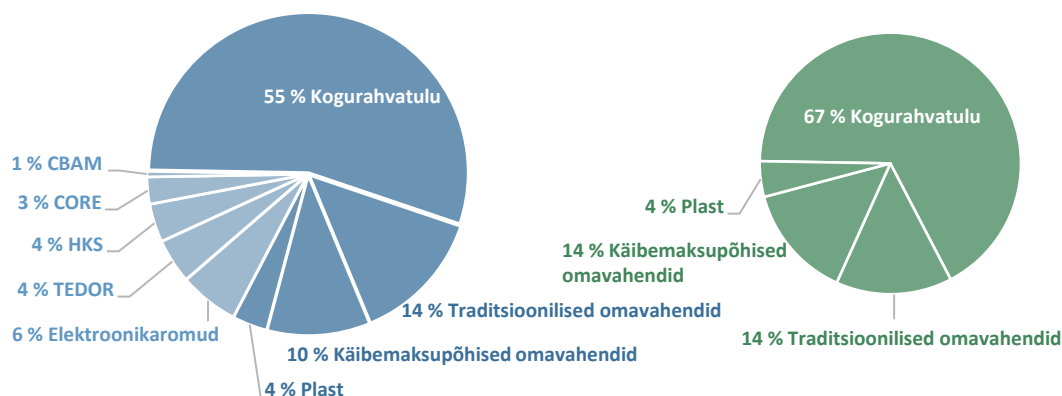

Liikmesriikide osamaksete osakaal

(Kogurahvatulu + käibemaks + plast + elektroonikaromud + TEDOR + HKS + CBAM)

Iga omavahendi osakaal

Märkus 1: ümardamise tõttu ei ole kogusummad päris täpsed.

Allikas: kontrollikoda komisjoni andmete põhjal.

III lisa. Käesolevas arvamuses viidatud kontrollikoja väljaanded

Aastaruanded ELi eelarve täitmise kohta – eelarveaastad 2020–2024

Eriaruanne 11/2012: „Õigete kogurahvatulu andmete saamine: struktureeritum ja sihipärasem lähenemisviis muudaks komisjoni kontrolli mõjusamaks“

Eriaruanne 04/2021: „Tollikontroll: ebapiisav ühtlustamine kahjustab ELi finantshuve“

Eriaruanne 25/2022: „ELi eelarve rahastamiseks kasutatava kogurahvatulu andmete kontrollimine – andmete kogumisega seotud riskid on üldiselt hästi kaetud, kuid rohkem peaks keskenduma olulisematele meetmetele“

Eriaruanne 16/2024: „Ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevad ELi tulud: sujuvat algust takistasid ebapiisavalt võrreldavad ja ebausaldusväärsed andmed“

Eriaruanne 08/2025: „Impordi käibemaksupettused: ELi finantshuvid ei ole impordi lihtsustatud tolliprotseduuride puhul piisavalt kaitstud“

Eriaruanne 18/2025: „ELi eelarve paindlikkus – andis võimaluse lahendada ettenägematuid probleeme, kuid raamistik on liiga keeruline“

Arvamus nr 02/2006 ettepaneku kohta, mis käsitleb nõukogu otsust Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi kohta

Arvamus nr 02/2012 muudetud ettepaneku kohta, mis käsitleb nõukogu otsust liidu omavahendite süsteemi kohta (KOM(2011) 739), muudetud ettepaneku kohta, mis käsitleb nõukogu määrust, millega kehtestatakse Euroopa Liidu omavahendite süsteemi rakendusmeetmed (KOM(2011) 740), muudetud ettepaneku kohta, mis käsitleb nõukogu määrust meetodite ja menetluse kohta, millega tehakse kättesaadavaks traditsioonilised ja kogurahvatulul põhinevad omavahendid, ning muude sularahavajaduste rahuldamiseks vajalike meetmete kohta (KOM(2011) 742), ettepaneku kohta, mis käsitleb nõukogu määrust meetodite ja menetluse kohta, millega tehakse kättesaadavaks käibemaksupõhised omavahendid (KOM(2011) 737), ettepaneku kohta, mis käsitleb nõukogu määrust meetodite ja menetluse kohta, millega tehakse kättesaadavaks finantstehingute maksul põhinevad omavahendid (KOM(2011) 738)

Arvamus nr 05/2018 seoses a) ettepanekuga Euroopa Liidu omavahendite süsteemi käsitleva nõukogu otsuse kohta (COM(2018) 325 final); b) ettepanekuga nõukogu määruse kohta, mis käsitleb meetodeid ja menetlusi, millega tehakse kättesaadavaks omavahendid,

mis põhinevad äriühingu tulumaksu ühtsel konsolideeritud maksubaasil, Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemil ja ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel, ning rahavajaduste rahuldamise meetmeid (COM(2018) 326 final) ja c) nõukogu määruse ettepanekuga, millega muudetakse määrust (EMÜ, Euratom) nr 1553/89 käibemaksust laekuvate omavahendite kogumise kindla ühtse korra kohta (COM(2018) 328 final)

[Arvamus nr 11/2020](#), mis käsitleb nõukogu määruse (EL, Euratom) eelnõu, millega muudetakse määrust (EMÜ, Euratom) nr 1553/89 käibemaksust laekuvate omavahendite kogumise kindla ühtse korra kohta (dokument 12771/20, institutsioonidevaheline toimik 2018/0133 (NLE))

[Arvamus 03/2022](#) komisjoni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus meetodite ja menetluse kohta, millega tehakse kättesaadavaks heitkogustega kauplemise süsteemil, piiril kohaldataval süsinikdioksiidi kohandusmehhanismil ja ümberjaotatud kasumil põhinevad omavahendid, ning rahavajaduste rahuldamise meetmete kohta [2022/0071(NLE)]

[Arvamus 04/2023](#) komisjoni muudetud ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus meetodite ja menetluse kohta, millega tehakse kättesaadavaks heitkogustega kauplemise süsteemil, süsiniku piirimeetmel ja ümberjaotatud kasumil põhinevad omavahendid ning äriühingute kasumil põhinevad statistilised omavahendid, ning rahavajaduste rahuldamise meetmete kohta, COM/2023/333, 2022/0071 (NLE)

[Ülevaade 04/2020](#): ELi meetmed plastijäätmete probleemi lahendamiseks

[Ülevaade 03/2025](#): 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku võimalused

Lühendid

Lühend	Definitsioon/selgitus
ELTL	Euroopa Liidu toimimise leping
HKS	Heitkogustega kauplemise süsteem; seda kasutatakse ka viitena kauplemissüsteemil põhinevatele omavahenditele
KM	Käibemaks
MFR	Mitmeaastane finantsraamistik

Mõisted

Mõiste	Definitsioon/selgitus
Elektroonikaromud	Elektri- ja elektroonikaseadmed, mis ei oma kasutaja jaoks enam väärtust.
Enampakkumishind	Hind, mille puhul vastuvõetud pakkumiste kogumaht vastab müügil olevale kogumahule, määrates kindlaks edukad pakkujad ja nende poolt makstava summa.
Heitkogustega kauplemise süsteem	Kava, mis põhineb koguheite piiramisel lubatud heitkoguse ühikute eraldamisega ettevõtetele või muudele organisatsioonidele, kes võivad neid osta ja müüa vastavalt oma vajadustele.
Jooksevhinnad	Eelarvenumbrid, mis on väljendatud nende tegelikus rahalises väärtuses konkreetsel aastal, mil makse tehakse. Need arvud kõiguvad igal aastal inflatsiooni tõttu (käesolevas ettepanekus hinnatakse neid igal aastal 2%-le) ja neid kasutatakse konkreetsel aastal väljamakstava tegeliku rahasumma näitamiseks.
Kaalutud keskmine käibemaksumäär	Protsent, millega jagatakse liikmesriigi käibemaksulaekumiste kogusumma, et välja arvutada riigi käibemaksubaas. Selles võetakse arvesse kõiki liikmesriigis kohaldatavaid käibemaksumäärasid ja iga maksumäära kaalutakse vastavalt osale nende maksustatavate tehingute koguväärtusest, mille suhtes seda kohaldatakse.
Kogurahvatulu	Üks riigi jõukuse peamisi hindamisviise, mis koosneb nii riigis endas kui ka väljaspool seda teenitud tulust.
Käibemaks	Kaupade tootmisel ja turustamisel ning teenuste osutamisel lisatav kaudne tarbimismaks, mille tasub lõpptarbija.
Käibemaksubaas	Nende kaupade ja teenuste koguväärtus, mida maksustatakse käibemaksuga.
Käibemaksubaasi piiristamine	Mehhanism, millega piiratakse liikmesriigi käibemaksupõhiste omavahendite osamaksete arvutamisel käibemaksubaasi kindla protsendiga kogurahvatulust.
Lubatud heitkoguse ühikud	Kaubeldav õigus tekitada kindlaksmääratud aja jooksul heitkogustega kauplemise süsteemi raames ühe tonni CO ₂ või mõne muu samaväärse globaalse soojendamise potentsiaaliga kasvuhoonegaasi heidet.
Maksete assigneering	Summa, mille ulatuses võib makse teha (kui nõutavad tingimused on täidetud).
Manööverdamisruum	ELi eelarve rahastamiseks vajalike omavahendite ja omavahendite ülemmäära vahe.
Mitmeaastane finantsraamistik	ELi kulutuste kava, milles on üldjuhul seitsmeks aastaks määratletud prioriteedid (tuginedes poliitikaeesmärkidele) ja ülemmäärad. Annab aluse ELi aastaeelarvete väljatöötamiseks, piirates kõikide kulukategooriate kulutusi.

Netokäive	Ettevõtte aruandeperioodi jooksul kaupade müügist ja teenuste osutamisest saadud kogutulu, millest on maha arvatud soodustused, allahindlused ja maksud.
NextGenerationEU	Rahastamispakett, mis aitab ELi liikmesriikidel taastuda COVID-19 pandeemia majanduslikust ja sotsiaalsest mõjust.
Omavahendid	ELi eelarve rahastamiseks kasutatavad vahendid, millest enamik pärineb liikmesriikide osamaksetest.
Omavahendite kättesaadavaks tegemist käsitlev määrus	ELi eeskirjad meetodite ja menetluste kohta, mida liikmesriigid peavad kasutama ELi eelarvesse omavahendite osamaksete tegemisel.
Omavahendite süsteemi rakendusmeetmed	ELi omavahendite järelevalve ja kontrolli üldine praktiline kord.
Omavahendite ülemmäär	Maksimaalne omavahendite summa, mida võib liikmesriikidelt nõuda iga-aastaste maksete assigneeringute katmiseks.
Plast	ELi omavahendite kontekstis ringlusse võtmata plastpakendijäätmed.
Püsivhinnad (2025)	Eelarvenumbrid, mida on kohandatud võrdlusaasta 2025 kindlaksmääratud püsivale hinnatasemele. Kõrvaldades hinnainflatsiooni mõjud, võimaldavad need arvud „reaalselt“ võrrelda eelarve mahtu ja ostujõudu eri aastate ja mitmeaastase finantsraamistiku perioodide lõikes.
Sissenõudmismäär	ELi omavahendite puhul protsendimäär, mille EL on kehtestanud, et määrata kindlaks summa, mille iga liikmesriik peab teatavast tuluallikast ELi eelarvesse maksma.
Süsiniku piirimeede	Süsteem, millega kehtestatakse tariif ELi sisenevatele CO ₂ -mahukatele toodetele, nagu teras ja tsement.

AUTORIÕIGUS

© Euroopa Liit, 2026

Euroopa Kontrollikoja taaskasutamispoliitika on kehtestatud [Euroopa Kontrollikoja otsusega nr 6–2019](#) avatud andmete poliitika ja dokumentide taaskasutamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti (nt eraldiseisvates autoriõiguse märgetes), on ELile kuuluv kontrollikoja sisu litsentsitud vastavalt [litsentsile Creative Commons Attribution 4.0 International](#) (CC BY 4.0). Reeglina on taaskasutamine lubatud, kui autoriõigustele on viidatud ja muudatused on ära märgitud. Kontrollikojale kuuluva sisu taaskasutajad ei tohi moonutada algset tähendust ega sõnumit. Kontrollikoda ei vastuta taaskasutamise tagajärgede eest.

Kui konkreetsetes sisus, näiteks kontrollikoja töötajatest tehtud fotodel, on kujutatud tuvastatavaid eraisikuid, või kui see sisaldab kolmandate isikute teoseid, tuleb teil taotleda täiendavaid õigusi.

Kui luba on saadud, tühistab ja asendab see eespool nimetatud üldise loa ja osutab selgelt mis tahes kasutuspiirangutele.

On võimalik, et ELile mittekuuluva sisu kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse omajatelt.

Tiitelleht – © butenkow / stock.adobe.com.

Tööstusomandi õigustega hõlmatud tarkvara või dokumendid, nagu patendid, kaubamärgid, registreeritud disainilahendused, logod ja nimed, ei kuulu kontrollikoja taaskasutamispoliitika alla.

Domeeni europa.eu alla koondatud Euroopa Liidu institutsioonide veebisaitidel leidub linke, mis viivad muudele veebisaitidele. Kontrollikoda ei vastuta nende sisu eest ja soovib teil seetõttu tutvuda nende veebisaitide isikuandmete ja autoriõiguse kaitse põhimõtetega.

Kontrollikoja logo kasutamine

Kontrollikoja logo ei tohi kasutada ilma kontrollikoja eelneva nõusolekuta.

HTML	ISBN 978-92-849-6685-1	ISSN 2812-2941	doi:10.2865/0904757	QJ-01-26-005-ET-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6686-8	ISSN 2812-2941	doi:10.2865/9363820	QJ-01-26-005-ET-N

KUIDAS VIIDATA

Euroopa Kontrollikoda, [arvamus 04/2026](#) ettepaneku kohta võtta vastu otsus Euroopa Liidu omavahendite süsteemi kohta, COM(2025) 574 final, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2026.

Arvamus koostati vastavalt ELTLi artikli 287 lõikele 4, milles on sätestatud, et Euroopa Kontrollikojaga konsulteeritakse mõne teise ELi institutsiooni taotlusel. Euroopa Komisjon võttis 16. juulil 2025 vastu nõukogu otsuse ettepaneku ELi omavahendite süsteemi kohta. Euroopa Parlament küsis 8. septembril 2025 meie arvamust selle ettepaneku kohta. Käesoleva arvamuse eesmärk on esitada tähelepanekud kavandatud omavahendite süsteemi ülesehituse ja selle võimaliku mõju kohta ELi eelarve rahastamisele.

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel +352 4398-1

Päringud: eca.europa.eu/et/contact
Veebisait: eca.europa.eu
Sotsiaalmeedia: @EUauditors

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus